Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXIX. ЧИСЛО 102. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ВТОРОК, 3-го МАЯ, 1921. | VOL. XXIX. No. 102. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, MAY 3, 1921. | THREE CENTS

М[illegible] відкидають домагання корабельних компаній.

АДМІРАЛ БЕНСОН ВІДКИДАЄ ПРОПОЗИЦІЇ РОБІТНИКІВ.

ВАШІНГТОН, 29. цвітня. — Конференція, скликана адміралом Бенсоном, як головою федеральної корабельної комісії, не довела до нічого. Конференція мала на ціли привести до якогось порозуміння межи властителями кораблів та моряками та відвернути страйк морських робітників, що має початися на 1. мая.

Коли робітники зажадали, щоби предприємці кораблів та уряд відступили від свого домагання 15-процентової знижки робітничої заплати та домагання „отвертої [illegible]", адмірал Бенсон без обиняків відкинув домагання робітників, після чого переговори зірвано.

АМЕРИКА ДОМАГАЄТЬСЯ ПРАВ ДО НАФТИ В ГОЛЯНДСЬКИХ КОЛЬОНІЯХ.

ВАШІНГТОН, 29. цвітня. — На припорученнє секретаря стейту Гюза вислав американський департамент стейту остру ноту до голяндського уряду, в котрій протестується проти виключення американських нафтових предпроємств від експльоатації нафтових теренів на острові Суматрі в Азії. Злучені Держави обстоюють при тому, що вони мають право розвивати нафтовий промисл по других краях на рівні з другими державами і грозять, що дальше поминаннє Американців викличе подібне поступованнє зі сторони американського уряду супроти голяндських нафтярів.

ДЕМОКРАТИЧНІ СЕНАТОРИ ДАЛІ ВОЮЮТЬ ПРОТИ РЕЗОЛЮЦІЇ ЗА ПРОГОЛОШЕННЄМ МИРА.

ВАШІНГТОН, 29. цвітня. — Мирова резолюція сенатора Накса була далі предметом горячої дебати та острих нападів зі сторони демократичних сенаторів.

Демократичні сенатори Гичкак, Померін, Свонсон і Віліем предложили від менчости комітету для заграничних справ свою опінію, в котрій заявляють, що ані один сенатор не сказав ще, яку користь принесе проголошення мира межи Злученими Державами та центральними державами. Вони кажуть, що Німеччина не показала, що вона хоче полагодити по справедливости справу відшкодовання, і тому проголошувати мир тепер значилоб тільки, що лишати Німеччині вільну руку на будуче полагодити цілу справу після своєї волі.

СЕНАТОР ГИЧКАК НАПАДАЄ ОСТРО НА МИРОВУ РЕЗОЛЮЦІЮ НАКСА.

Перед повною палатою сенату забирав голос в справі мирової резолюції демократичний сенатор Гичкак і в довгій промові противився ухваленню резолюції на тій основі, що вона нічого обставин не поправить, а лише звяже руки президентови Гардингови.

Він говорив, що цілий світ терпить тепер від межинародного замішання та загальної деморалізації межинародних відносин і що Америка терпить з другими через те, що вона не пристала до версайського мира. Мирова резолюція на се замішаннє нічого не поможе.

ПІДНОСЯТЬ ДОМАГАННЯ ЗА БІЛЬШОЮ АРМІЄЮ.

ВАШІНГТОН, 29. цвітня. — Підчас дебати над буджетом конгресмен Кан, голова комітету для військових справ, виступив з промовою за збільшеннєм армії з 168.000 на 175.000 мужа. Своє домаганнє аргументував він в той спосіб, що обставини в світі дуже неусталені та що нема чого надіятися, що знижуючи американську армію доведеться до межинародного розброєння.

СПРАВА СТРАЙКОВИХ БІЙОК ПЕРЕД СУДОМ.

ШІКАГО, 29. цвітня. — Перед шікаговським судом стає 14 юністів, обжалованих за змову поповняти поступки насильства підчас страйку тапіцерів минувшого року. На розправі виступали як свідки трох громилів, які зізнавали, що їх наймали юнійні робітники побивати страйколомів.

Ралф Потер, бувший моряк, говорив, що його юнія наняла до побивання неюнійних робітників та що віцепрезидент юнії заручив йому, що, якби так його арештували, то юнія видобуде його з арешту.

Бернард Вільковський зізнавав, що він самий брав участь в громленню неюнійних робітників та що йому плачено за се 10 долярів.

Громило Аль Крін зізнавав, що юнія наняла його громити обіцюючи йому добру заплату, і що він приняв роботу, уважаючи се за добрий заробок. Однак він казав, що він не громив неюнійних робітників, а лише предкладав юнії рахунок за громленнє і діставав заплату без доказу.

СЕНАТ ОБТИНАЄ ДАЛЬШІ ПРИВІЛЕЇ В ІМІГРАЦІЙНІМ ЗАКОНІ.

ВАШІНГТОН, 29. цвітня. — Сенатовий комітет для справ іміграції відослав до повної палати сенату законопроект про обмеженнє іміграції. Комітет заявився за приняттєм сего законопроекта, але викинув з нього кілька постанов, межи инчим зніс право малолітних людий, переслідуваних за религію, приходити до Злучених Держав без огляду на число іміґрантів. Сенатовий комітет також приняв поправку, пропоновану сенатором Стерлінгом, щоби в законі не означувати, коли він входить в життє та лишити се до пізнійшого порішення сенату. Сенат має почати дебату над законопроектом або в суботу або в понеділок.

ПОСТРІЛЕНУ ДІВЧИНУ ЛИШИЛИ НА ВОЛЮ СУДЬБИ.

На головній дорозі межи містом Люїставн та Мекклур в стейті Пенсилвенія найдено на дорозі пів до десятої години вечером тяжко поранену 14-літну дівчину Ерму Ровдес з поблизького села Рідсви. Фармери, котрі найшли її, занесли її на поблизьку фарму Джана Гофмана, де вона незадовго потім померла не відзискавши притомности. Вона мала на голові тяжкі рани, котрі вказували, що хтось віддав до неї три стріли з револьвера. Сі вистріли поцілили її під вухо та розторощили її долішню щоку. Коло дівчини найдено репетіровний кріс, з котрого не бракувало ані одного набою. Ся рушниця була власностю брата дівчини, котрого сусіди бачили ще того самого дня, як він з рушницею через плече ішов в товаристві своєї сестри, котра тепер впала жертвою страшної події. Тіло дівчини пізнала мати, яку візвали сусіди на фарму, де дівчина померла. Мати зізнала, що послідний раз вона бачила дочку, як виходила з дому з сином, котрий свого часу служив в армії, а котрого недавно випущено на волю з тюрми в Гантинґтон, де він відбував кару за поміч розбишакам, що обрабували банк.

ПОКИНУВ ЖІНКУ ЗА ТО, ЩО ВОНА ПІДВИСШИЛА ЙОМУ РЕНТ НА ХАТУ.

Перед судом в Стемфорд в стейті Конектикат розбирано справу Ройела Смита, котрого жінка пізвала за сепарацію („розділ від стола і ложа"). За основу до свого позву жінка подала 12 случаїв жорстокости, але муж заперечив всі случаї. Однак він признає, що він покинув свою жену, а за причину сего подає те, що жінка недавно піднесла йому рент за його комнату з 4 долярів на тиждень на 5 долярів.

Свого часу ся жінка пізвала була свого чоловіка за розвід і виграла справу, однак розведені опісля зійшлися знов і побралися наново.

ПРИГОДА ПЯНИХ ЧИ САМОУБИЙСТВО?

Гурма хлопців стрінула в четвер пополудни двох мущин недалеко моста на 145-ій вулиці в Ню Йорку і пішла за ними, бо оба мущини щось дуже жваво розбирали, вимахуючи руками, так що хлопці були певні, що побачуть бійку. Але яке було їх здивованнє, коли оба мущини опинилися на мості; а один спитав другого: „Ти готов, Френк?" і скочив через поруче. Другий крикнув за ним: „А як там на долині, Джов?" — і скочив собі слідом за товаришом з моста, що підноситься на 40 стіп понад воду. Мостовий машиніст, котрий підносить міст, коли попід нього переїздять судна, почув крик і підбіг до моста. Побачив він одного мущину, як держався мостового медведя, а другого, як боровся безнадійно проти сильнійшої від нього филі на середині ріки. За якийсь час чоловік на середині ріки пропав в брудній воді, щоби більше не показуватися, а за ним і той, що держався медведя, пустив руки і пропав у воді. Заалярмована поліція шукала за потонувшими і найти їх не могла.

БОЛЬШЕВИКИ НЕ ХОТЯТЬ ПУСТИТИ ЕМІҐРАНТІВ З АМЕРИКИ ДО РОСІЇ.

РИГА, столиця Латвії, 29-го цвітня. — Петроградська большевицька часопись „Красная Газета" (Червона Газета) пише, що російське советське правительство дасть дозвіл на поворот російських горожан з Америки до Росії лише тоді, як американське правительство позволить йому отворити собі в Злучених Державах еміґраційну комісію.

Екзекутива ради професіональних союзів рішила, що незорганізованих робітників з Америки можна допустити до Росії лише за дозволом комісарів праці.

РОСІЙСЬКЕ ЗОЛОТО ПРИВЕЗЛИ ДО ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 30. цвітня. — Вчера привезено сюди 83 паки російського золота, вартости $10,000,000. Се золото привезли французькі промисловці з Росії на замовлені товари, які мають доставити до Росії.

Французьке правительство не боронить торгувати з Росією на власне ризико торговців.

ВИКОНАНО ЗАСУД СМЕРТИ.

В нюйорській стейтовій тюрмі в Оссінінґ виконано в четвер кару смерти на Луису Оделу, 24-літнім мущині, засудженім на смерть за те, що дня 7. січня 1920. року мав помагати своїй жені забити Едварда Кнайпа, бувшого коханка своєї жени за те, що він пробував очернювати її.

Кревні засудженого до послідної хвилі не переставали робити всякі старання, щоби лише не допустити до виконання кари смерти на Оделу. Межи иншим жінка засудженого, котра відсиджує тепер довгу тюрму, просила ґубернатора стейту о помилуваннє мужа, приймаючи всю вину на себе. Одел знав про всі заходи своєї рідні завдяки „бездротному телеґрафови" в тюрмі (тайним знакам межи вязнями), але він не мав найменчої надії на увільненнє. Він німо дивився на образок своєї дочки, що висів на стіні його комнати.

Коли Одела вели на страченнє, він був ослаблений кількадневною хоробою. Він ручив, що він невинний, що він і жена лише взяли Кнайпа покарати за те, що він їм зробив.

ІДЕ ДО ШКОЛИ МАЮЧИ 90 ЛІТ

Пані Еймі Дейвис Виншип з міста Расин в стейті Висканзин покінчила в четвер 90 літ життя. На свої девятьдесяті іменини заявила вона, що вона хоче іти до школи. Від коли її минуло 79 літ, від тоді вона усе ходила до школи; була вона в 5 університетах і ручить, що хоче тепер іти до шестого. Вона каже, що тіло може умучитися вишиваннєм, танцем або гостинами, але ніколи не змучиться новим знаннєм „Від коли я віддалася, я все мала охоту до науки; я хотіла студіювати і поезію і фільософію і економію. Але, Боже мій, де то людина має на те все час, як прийдуть діти"—говорила вона. Але від коли її муж розбогатів, від тоді вона почала свобідно займатися книжками і наукою, і сего до тепер не покинула, хоч її уже 90 літ.

СТРАХ СОВЄТІВ ПЕРЕД УКРАЇНСЬКИМИ ПОВСТАНЦЯМИ.

ВІДЕНЬ, 14. цвітня. — Українська Пресова Служба повідомляє з Рівного: На засіданню военного совета, що відбулося з початком цвітня в Харкові, Раковський назвав найважнійшим завданнєм советського уряду поборюваннє повстанців на Україні, які творять величезну небезпеку для цілої советської системи і розкладають червону армію. Треба пильно глядіти, щоби червона армія на Україні не стала „синьо-жовтою".

ПОКЛИКАННЄ УКРАЇНСЬКИХ СТАРШИН І КОЗАКІВ В РЯДИ ПОВСТАНЦІВ.

ВІДЕНЬ, 14. цвітня. — Українська Пресова Служба повідомляє: Часопись „Ізвестія", що появляється у Винниці, подає приказ команданта повстанців Київщини, отамана Струка, який поширено листівками і який звертається до старшин і козаків української національности, що під хвилю служать в червоній армії, або не беруть участи в боях проти московської інвазії, щоби вони поставили себе до диспозиції повстанським орґанізаціям. Хто не послухає сього приказу, буде поставлений поза законом.

ПРИКАЗ ГОЛОВНОГО ОТАМАНА ПЕТЛЮРИ ДО ПОВСТАНЧЕСЬКИХ ВІЙСК НА УКРАЇНІ.

ВІДЕНЬ, 14. цвітня. — Українська Пресова Служба повідомляє з Тернополя: На Україні поширюється приказ головного отамана Петлюри, в котрому візвано ціле мужиське населеннє до військової орґанізації з метою успішної боротьби проти московської інвазії. Рівночасно забороняється всі незорґанізовані виступи, котрі наслідком їх обмеження на малому просторі можуть бути легко здавлювані ворогами. Клич до загального повстання буде виданий окремим приказом.

ПРИЧИНА ГОЛОДУ В ХІНАХ.

Лісові експерти з Департаменту Рільництва Злучених Держав говорять, що причиною великого голоду, який панує тепер в Хінах есть безпощадне винищуваннє лісів, яке Хінці практикували літами неоглядаючися на наслідки такої роботи. Ліс відграє велику ролю в життю чоловіка. Історія нам доказує, що в тих краях, де люде нищили ліс панував голод якого жертвою падали цілі народи. Ліс есть головною піддержкою людства позаяк він хоронить родючу почву землі перед зливою, яка звичайно землю виполікує і вода забирає її найлучші складники. Як в котрім краю нема природної охорони землі, там панувати мусить голод, про що зрештою свідчать нинішні відносини в Хінах де наслідком безустанних злив, які вже знищили третий засів збіжа панує страшний голод, який розпростерся на 100,000 квадратових миль хінської території.

Хінці вже від давна вирубували в себе ліси під управу ріллі і за останних кілька століть їх цілковито винищили. Уливні дощі сполокали родючу почву землі і позамулювали богато глубоких хінських рік, які достарчували Хінцям чистої води. Наслідком такого стану річей, кождий семий рік в Хінах есть роком голоду і нужди.

Політична кріза в Німеччині.

ЗАНОСИТЬСЯ НА УСТУПЛЕННЄ ТЕПЕРІШНЬОГО НІМЕЦЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА. — КАНДИДАТІВ ДО НОВОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА ПОКИЩО НЕМАЄ.

БЕРЛІН, 30. цвітня. — В тутешніх політичних кругах бесіда іде тепер головно про невдалу політику теперішнього німецького кабінету досягнути посередництва Америки для переговорів у справі военного відшкодовання аліянтам.

Вважають, що теперішній канцлер (премієр) Ференбах і міністер закордонних справ Сімонс мусіти-муть податись до димісії. Вони, як сподіваються, не підпишуть французьких домагань в справі відшкодовання і ступлять з уряду.

Говорять уже про їх наслідників, іменно вказують на углевого маґната Стіннеса і на Шреземана.

Німецька народня партія вважає, що правительство Ференбаха зробило помилку, коли глядало посередництва у Вашинґтоні. Її лідери кажуть, що Німеччина повинна була переговорювати просто з Францією; що Стіннес повинен поїхати просто до Парижа і зачати переговори з Францією.

Одначе як би дійсно правительство Ференбаха уступило, то повстане нова трудність при іменованню нового правительства. Соціялісти не хотять обняти керми правительства; таксамо і правиця відказується від сього завдання. Оставалось би найрадше приняти сей тягар на себе німецькій народній партії, де є приклонники Стіннеса, але тут теж є сумніви, чи вона в часі теперішньої крізи схотіла би приняти на себе таку велику одвічальність.

Загалом Німеччина тепер перебуває велику політичну крізу, з якої їй тяжко видістатись.

ФРАНЦІЯ СТОЇТЬ ПРИ РІШУЧОМУ ВИСТУПІ СУПРОТИ НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН, 30. цвітня. — Вчера приїхав сюди з Парижа французький премієр Бріян, разом з маршалом Фошем і ґенералом Вейґандом, щоби взяти участь в сьогоднішній конференції аліянтської Найвисшої Ради.

По дорозі на кораблі премієр Бріян розмовляв з кореспондентами про ситуацію з приводу неполагодженої досі справи німецького военного відшкодовання.

Премієр Бріян був спокійний а навіть веселий, коли ґенерали виглядали серіозно і суворо.

Бріян пригадав кореспондентам, як то в 1871-ому році, коли Німеччина була побила Францію, тодішний німецький канцлер Бісмарк грозив Франції, що як в пору не заплатить военного відшкодовання, то Німеччина поволи займе цілу Францію.

Згадав теж про німецькі заходи навязати переговори за посередництвом Америки. Він не є проти переговорів, але вони спізнені. Проби переговорів в останньому часі се хиба тільки проби розділення аліянтів. Бріян, впрочім був цілком спокійний про становище Америки в справі німецького відшкодовання. Виглядало, начеб він одержав через надзвичайного посла Вівіяні запевнення з Вашинґтону, щ оАмерика не мішати-меться до французького виступу супроти Німеччини.

Бріян вважає, що заняттє німецької углевої области Рур є конечне, а навіть заняттє Мінхена (Монахіюм) не є виключене.

АНҐЛІЯ ПІДПИРАЄ ФРАНЦІЮ У ЇЇ ПОЛІТИЦІ ЩОДО НІМЕЦЬКОГО ВІДШКОДОВАННЯ.

ЛОНДОН, 30. цвітня. — З достовірних жерел запевняють, що анґлійське правительство вповні годиться з поглядами французького правительства про справу німецького відшкодовання аліянтам. Анґлійське правительство таксамо як і французьке вважає німецькі предложення невистарчаючими і не вважає за вказане противитись військовій окупації французьким військом німецької углевої области Рур.

АЛІЯНТСЬКІ ЗНАВЦІ ВІДКИДАЮТЬ НІМЕЦЬКІ ПРЕДЛОЖЕННЯ

ЛОНДОН, 30. цвітня. — Ґрупи експертів (знавців) радили вчера над німецькими предложеннями в справі военного відшкодовання. Вони заявились проти німецьких предложень, а підпирали постанови аліянтських експертів з 29. січня в Парижі, які вимагали від Німеччини 226 біліонів золотих марок і 12½% мита (цла) від німецьких експортів.

ДР. СІМОНС НЕ ТРАТИТЬ НАДІЇ НА МИРОВУ ПОЛАГОДУ СПОРУ ІЗЗА ВІДШКОДОВАННЯ.

БЕРЛІН 30. цвітня. — Німецький міністер закордонних справ др. Валтер Сімонс заявив, що він готовий дати дальші пояснення і відповіді президентови Гардингови в справі предложення про відшкодованнє, яке переслав до Вашинґтону.

Він сказав, що вірить, що німецьке предложеннє може служити за підставу до переговорів, та що дальші пояснення можуть довести до вдоволяючої розвязки сеї трудної справи.

ЗАГРОЗА СТРАЙКУ В НІМЕЦЬКІЙ УГЛЕВІЙ ОБЛАСТИ РУР.

БЕРЛІН, 30. цвітня. — Сюди наспіли з углевої области Рур такі інформації: Майнери в німецькій углевій области Рур рішили домагатись підвишки платні о 30% і зменьшення робітного дня до 6 годин. Коли се не станеться з 1-шим мая, так 160.000 робітників виступає на страйк.

Кажуть також, що серед майнерів є богато комуністів, котрі можуть виступити до нової комуністичної револьти, яка може і дальше розширитись на Німеччину.

ЗАКОНОПРОЕКТ ПРО ЗАБОРОНУ ВИВОЗУ ЗОЛОТА З НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН, 28. марта. — Німецький парлямент приняв сьогодня законопроект, який продовжує заборону вивозу золота з Німеччини без згоди аліянтів до дня 1. жовтня 1921.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРҐАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ҐАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

Комісарі в обороні царських шпіонів.

Межи точками ризького договору, заключеного межи польськими панами та московськими комісарами в Ризі дня 18. марта 1921. року, находиться артикул девятий, котрий говорить про зворот Польщі Росією ріжних памятників та архівів, відносячихся до польської історії або забраних давнійше Польщі через Росію. Межи постановами сего артикулу точка шеста говорить, що Росія не зобовязується видати Польщі архівів, відносячихся до боротьби колишніх царських властий проти революційного руху в Польщі, ані предметів, які становлять військову таємницю.

Сей уступ різко відбивається від попередних уступів, в котрих Московщина зобовязується віддати Полякам все, чого ті лише забажали: ріжні воєнні трофеї, як хоругви, прапори, всякого рода військові знаки, оруже, гармати, полкові відзнаки; бібліотеки, книгозбори, археольоґічні збори штуки, памятники минувшини, науки, всякі инчі предмети, вивезені давнійше з Польщі, і т. д. і т. д. Все те Москалі зобовязуються віддати, лише одних поліційних секретів боротьби царського уряду проти Польщі та ріжних військових тайн видати не хочуть.

Поясненнє на се лише одно: Росія большевицька уважається спадкоємцем царської, большевицькі комісарі уважають свою власть за продовженнє власти царських жандармів та шпіонів.

Тому акти царських властий, зраджуючі їх способи боротьби проти польських революціонерів, їм дорозчі як доля, добробут і життє 13 міліонів українських та білоруських селян та робітників. Тому вони без жалю і вагання віддають селян в неволю польських панів, а спеціяльними постановами трактату боронять памяток роботи царських ступайок та шпіонів.

Польська заборча політика потверджена большевиками.

Польський соціяліст Голуфко помістив в 13 ч. варшавської польської ґазети „Трибуна" статтю п. з. „По підписанню мира", в якій між іншим каже:

„Слаба сторона риського договору се факт, що ми (Поляки) не зуміли розвязати справи білоруської та української державности.

„Відіграло в сьому велику ролю в хвилині укладання преімінарів сподіванне, що большевики не піднесуться по ударах, заданих їм під Варшавою, Ґродном та Лідою, та що небавом Вранґель засяде в Кремлі.

„Супроти сього сподівання на чоло польської мирової делеґації висунувся Ґрабскі, яко відомий приятель та поплечник російських царських ґенералів. Пан Ґрабскі був отже зовсім сього переконання і се скрізь голосив, що Вранґель не погодиться з ніякою Україною, ні Білорусю. Укладано отже прелімінарі так, щоби на них міг погодитися Вранґель. Тільки, що Ґрабскі помилився, вірячи в побіду Вранґеля.

„З другої сторони Білорусини й Українці в сьому критичному для советської Росії моменті не виказали належної сили, не поставили договорюючі в Ризі сторони супроти доконаних фактів.

„В результаті в межах Польщі знайшлося кілька міліонів Білорусинів і Українців, супроти яких польський уряд не може здобутися на ніяку виразну політику. Здається, що піде найлекшою дорогою трактовання сих народів яко сирий етноґрафічний матеріял, з якого старости зроблять Поляків.

„В сьому лежить небезпека. Українського і білоруського руху не затамує ніяка сила і біда нам, коли не бачучи в нас союзників, розуміючи добре укриту в них силу, вони відвернуться та звернуться проти нас.

„Се найслабша сторона риського договору. Щоби не сповнилося бажанне Леніна, що Польща чим більше проковтне, тим скорше вдавиться".

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ГРЕНД СТР., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

СПРАВА ГОРІШНОГО ШЛЕСКА.

(Від власного кореспондента).

З телеґрафічних звідомлень уже знаєте, що плєбісцит на Горішнім Шлеску випав на користь Німеччини, бо більшість голосуючих заявилася за приналежністю сеї країни до Німеччини. Одначе сим справа ще не є рішена, бо останнє слово в справі Горішнього Шлеска має сказати Найвисша Рада держав антанти.

Як відомо, в першім проєкті мирового договору між державами антанти й Німеччиною була постанова, що Німеччина має відступити Горішний Шлеск Польщі. На се Німеччина не згодилася і держави антанти зробили їй уступку, містячи у Версайськім договорі постанову, що на Горішнім Шлеску має бути переведений плєбісцит, на якого основі Найвисша Рада рішить про державну приналежність краю. З того часу обі сторони, Польща й Німеччина, почали приготовлятися до плєбісциту, стараючися приєднати собі населення Горішнього Шлеска. Поляки в сій справі мали лекшу роботу, бо їм сприяла комісія держав антанти.

Доси Ґорішний Шлеск входив у склад пруської держави, з чого населення не було зовсім вдоволене. Щоби се невдоволення усунути, німецький парлямент ухвалив, що Горішний Шлеск має право утворити окрему складову державу Німеччини, таку як Прусія, Баварія і всі инші складові держави Німеччини.

Польща також старалася прихилити населення Горішного Шлеска до себе тим, що обіцяла утворити з нього окрему автономну провінцію.

Вислід плєбісциту зовсім не припинив дотеперішної боротьби між Польщею й Німеччиною за Горішний Шлеск, тільки надав їй инші форми.

Німеччина, опираючися на тім, що більшість голосуючих заявилася за приналежністю Горішнього Шлеска до Німеччини, домагається, щоб Найвисша Рада оставила Горішний Шлеск при Німеччині.

Та супроти сього Польща вказує на те, що за Німеччиною заявилася тільки **більшість голосуючих,** за те **більшість громад заявилася за Польщею.** Се треба пояснити тим, що за Німеччиною заявилися великі міські і промислові центри, які разом дали більшість голосуючих. За те за Польщею голосували переважно сільські громади. Сих сільських громад було так богато, що вони творять більшість громад, але населеня в них не богато і тому вони остали в меншости голосуючих.

На сій основі, що більшість громад заявилась за Польщею, Поляки стоять на тім, що Найвисша Рада повинна взяти за основу свого рішення, не число голосуючих, але число громад, і признати Горішний Шлеск Польщі.

Виринають також **компромісові** проєкти.

Одним з тих проєктів є проєкт поділу Горішного Шлеска між Польщу й Німеччину на тій основі, що чим близше до границі Польщі, тим більше число населення і громад заявилося за Польщею.

Такий поділ був би корисний для Польщі, а некорисний для Німеччини, бо богаті вуглеві области лежать власне близше границь Польщі і їх Польща при поділі хотіла би дістати для себе.

Далі підносять проєкт утворення з Горішного Шлеска окремої держави під опікою Ліґи Народів.

В кінці говорять також про плян оставити Горішний Шлеск далі під дотеперішною управою держав антанти.

Те, як буде полагоджена справа Горішного Шлеска, має велике міжнародне значіннє. Вуглеві богатства сього краю були в великій мірі основою дотеперішнього промислового розвитку Німеччини. Коли-б Німеччина сі богатства втратила, то се означало би крізу цілого дотеперішнього промислового розвитку Німеччини. Се мало би вплив не тільки на становище Німеччини на міжнароднім промисловім ринку, але також на її спромогу сповнити свої зобовязання супроти держав антанти. В дотеперішніх заявах у сій справі Німеччина все зазначувала, що сповненнє тих зобовязань вона представляє собі инакше, коли Горішний Шлеск остане при ній, а инакше, коли вона сей край втратить.

Коли-б вуглеві богатства Горішного Шлеска дісталися Польщі, тоді вона дуже збогатилася. Правда, вказують на те, що вона не вміла би так господарити як Німеччина, але знайшлися би заґраничні капіталісти, котрі господарили би.

Коли взяти на увагу, що Франція змагає до як найбільшого ослаблення Німеччини, то треба допускати, що вона з усіх сил старатиметься, щоб відібрати вуглеві богатства Горішнього Шлеска від Німеччини й віддати Польщі. Се тим більше, що в Польщі панувати-ме французький капітал.

Та з другого боку инші держави антанти не мають інтересу в такім ослабленню Німеччини, якого бажала би собі Франція.

Найблизше засідання Найвисшої Ради, яке має відбутися в маю в Римі, повинно рішити справу Горішного Шлеска.

Побачимо, як те рішення випаде.

В кождім разі треба сказати одно: Плєбісцити, які установив Версайський договір для рішення територіяльних спорів між Німеччиною й Польщею, були установлені не в імя національної справедливости, а тільки для ослаблення Німеччини. Дотеперішні висліди плєбісцитів показали, що Поляки на тих плєбісцитових територіях або зовсім слабі або в кождім разі творять меншість.

Так само поведення Найвисшої Ради на основі плєбісцитів показує, що їй ходить не о справедливість, тільки о ослабленнє Німеччини. Як би плєбісцит випав на користь Польщі, то не було би ніякого сумніву, що плєбісцитову територію дістане Польща. Коли-ж плєбісцит випадає в користь Німеччини, то все виринають пляни, якби все таки рішити справу в користь Польщі.

Бо рішає не „право і справедливість", як голосять держави антанти, — тільки інтерес побідників.

Гайдельберґ, 1. цвітня, 1921.

Др. Михайло Лозинський.

НАРОДНЯ ПЕРЕПИСЬ НА ПРИКАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Як подає „Русин", офіційна часопись Прикарпатської України, вислід народньої переписи Ужгородського округа є такий:

Загальне число населення 102.059, із них:

Українців	62.150—	61 %
Чехів	6.307—	6 %
Словаків	5.017—	5 %
Москалів	367—	¼ %
Євреїв	9.457—	9.5%
Угорців	17.348—	17 %
Німців	817—	¾ %
Ріжних	586—	½ %

По инших округам Українці мають також переважну більшість. Так в окрузі середнянському — Українців — 73%; в окрузі Велике Березне — 88%.

ГОЛОСИ ПРО ПОЛЬСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ МИР.

(З берлінського „Українського Слова").

Мир межи Польщею та большевиками.

В Ризі дня 18. березня с. р. вечером підписано мир між совєтською Росією і радянською Україною з одного боку та Польщею з другого. Так, нарешті, закінчились переговори, що тягнулися пять місяців і таки до взаїмної згоди дійшли два озброєні противники: Польща і большевицька Росія.

Ми не будемо входити в оцінку сього договору, договору недоброго для обох боків, і поки що звернемо увагу лише на одну й сумну для нас, Українців його сторінку.

Польща підписала мир також із радянською Україною. **Польща провадила переговори і підписала договір з представником оружноокупаційної влади Румуна Раковського, що посмів вести переговори в імені українського народу; торгував не своєю українською землею, українським людом, його добром і його правом.**

Не минув ще повний рік з того часу, як польське міністерство закордонних справ подавало до загального відома, „що польський уряд, признаючи права України на независне державне життя, признав Директорію Незалежної Української Народньої Республіки з головним отаманом Семеном Петлюрою на чолі зверхньої влади Української Народньої Республіки".

Того-ж самого дня оголосила урядова польська аґенція також і маніфест начальника польської держави Пілсудського до населення України, в якому повідомляється, що польські війска ідуть на терен України, „щоби усунути з територій, заселених українським народом, чужих наїзників, проти яких повстав український люд з оружєм в руці, щоби боронити своїх осель перед насильством, розбоєм і грабіжю. Разом з польськими військами вернуться на Україну ряди хоробрих її синів під проводом головного отамана Семена Петлюри, який знайшов в польській республіці охорону і поміч в найбільш важких днях проби українського народу. З хвилею, коли український уряд покличе на Україні державну владу; коли на кордонах станути стяги зоруженого українського люду, які будуть всилі оборонити край перед новим наїздом, а свобідний нарід сам ріпати буде про свою долю, польський жовнір верне в межі своєї республіки після сповнення високого завдання боротьби за свободу народів".

Дня 27. квітня, 1920, давала польська влада отсі свої торжественні зобовязання боронити український люд від чужих наїзників, а дня 18. березня, 1921, тасама влада підписала мировий договір з тимсамим урядом наїзників. Тойсамий польський уряд признає незалежність і суверенність, встановляє кордони, ґарантує, що не буде вмішуватись у внутрішні справи уряду Румуна-комуніста Раковського.

А в тойсам час „чоло зверхньої влади У. Н. Р., головний отаман і директорія У. Н. Р. Семен Петлюра" сидить в Тарнові, а „ряди хоробрих синів України" пересиджують за кратами польських таборів полонених під пильною охороною польського жовніра.

І що є найбільш болюче, нахабне й несправедливе, то се те, що обі договорюючі сторони: Польська Республіка „після сповнення високого завдання боротьби за свободу народів" і уряд „чужих наїзників" **поділили залюбки межи себе чужі землі, розрізали наново кордоном живе тіло України. Великі простори української землі, велика маса українського народу Холмщини, Підляша й Волині мають пійти під владу, управу й заряд Польщі. Сі споконвічні українські землі, сей суто український люд віддани йна поталу Польщі і має бути безсоромно позбавлений свого святого права — права власного устрою своєї долі, свого життя.**

Польща нахабно й жорстоко переводить польонізацію, віднімаючи від населення право на його мову, його церкву, школу й культуру. Український вільний селянин має стати польським хлопом.

Польща далеко перейшла, а уряд Раковського попустив навіть відому лінію Керзона, приняту й затверджену радою держав побідниць і коштом українських земель східні кордони Польщі мають різати живе тіло України: **Польща одержує більш як 100.000 кільометрів української землі, на якій мешкає коло 7 міліонів української людности.**

Польське населеннє в середньому складає лишень коло 4% всього населення.

Коли була несправедлива для України лінія Керзона, то рижський мир сю несправедливість побільшив і українські селяни відходять під владу польських імперіялістів, щоби стати робітниками польського власника.

Такий мир недопустимий; такий мир — се ганебне нарушеннє святих прав України; такого мира український нарід, що поважає себе, що вже проснувся до власного життя, не признає і своїми силами буде його поборювати.

Український нарід не дозволить торгувати своєю землею, Український нарід сам рішатиме свою долю.

Семигорченко.

СОЦІЯЛІЗМ І СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО.

Та теорія Мркса, яка в сучасний мент осягла найвищого значіння, є концентраційна теорія. Ця теорія говорить, що підприємства все більш і більш концентруються, себ-то все більше стягаються: велике підприємство втягає в себе мале підприємство, а ще більше підприємство втягає ці побільшені підприємства так, що врешті залишається тільки кілька самих найбільших підприємств. Вони, згідно теорії Маркса, стають власністю колективу і тому мусять бути соціялізовані.

Досвід за останні десятки років частинно підтвердив теорії Маркса про концентрацію підприємств в промисловості, але не в сільському господарстві. В останньому велике підприємство не забивало мале підприємство. Вигоди великого підприємства, себ-то масової продукції, не мали серйозного значіння в сільському господарстві, через те, що машини тут грають не першу ролю. Основний фактор продукції в сільському господарстві є натура, себ-то земля із своєю силою, дощ, сонце і т. и. і ці сили натури однаково користні як для малого, так і для великого господарства.

Маленьке сільське господарство однаково може користувати здобутками науки і техніки, як і велике: так може користуватися штучними гноями, а також новим сільсько-господарським знаряддям і машинами. І на цій підставі теорія Маркса не оправдалася: маленьке сільське господарство виявило себе вповні життєздатним.

Одначе Маркс, як відомо, був не лише національ-економ і політик, але й соціольоґ, себ-то теоретик громадського життя. Зміни у власности і концентрація капіталу мусіли впливати і на клясові відносини. Маркс проповідує, що з огляду на таку концентрацію число пролєтаріяту, все більш і більш збільшується, до того часу, поки нарешті більша кількість народу не стане пролєтаріятом, проти якого стоять лише кілька капіталістів. Число пролєтаріяту безумнівно в промисловості побільшується, одначе воно не уявляє собою такого обєднаного й одноманітного пролєтаріяту, як про це говорив Маркс, між пролютаріятом і капіталістами стали ще инші верстви, як то кваліфіковані робітники, техніки, інжинїри, ріжні служачі і т. и. В сільському господарстві, одначе, справи розвивалися зовсім инакше: тут селяне мають свою землю, як і раніще, і не стали беземельними робітниками — пролєтаріятом. І з огляду на те, що вони самі мають власність, вони і не бажають що-небудь знати про експропріяцію власности і противоділають цим стремлінням соціялізму і комунізму.

Події, що мають місце в Росії, не мусять нас бентежити. Там дійсно селяне за час війни і особливо за час панування большевиків побільшили свою приватну власність, не дивлячись на те, що в декретах большевиків постановлено щось зовсім иншого.

У Німеччині, де селянство уже давним давно має приватну власність, істнуючий господарський порядок ґарантує їм цю власність між тим, як соціялістичний господарський устрій, по прикладові Маркса, їм загрожує. Помірковані соціялісти починають брати свої докази з життя: вони відмовляються від стремління до соціялізації і стоять за заселення, себ-то забудування нових селянських міст. Значить замість того, щоби усунути приватну власність, вони допомагають будуванню нової приватної власности і цим самим вони відмовляються від теорії Маркса про концентрацію сільського господарства і таким чином від цеї вимоги про соціялізацію сільського господарства.

(W. W.)

(„Укр. Слово").

НАД КОЛИСКОЮ.

Ой спи, дитя, колишу тя,
А як заснеш відійду тя,
А-а, а-а, а!

співає бабуся, торкаючи ногою скрипливу колиску онука.

Від колиски тінь пригає від порога до лави, а від баби спинається по образах під сволок.

У хаті темно. Лиш де вікно, видно шматок темно-синього неба, без місяця і зір.

А-а, а-а, а!

„Десь і ночі тепер невидючі стали, ніби їм очі від пожеж повипливали. Тай горілож бо, горіло!

„Страшили нас перше пеклом, а тепер і пекла ніхто не боїться. А хібаж гіршого треба, як тут?"

А-а, а-а, а!

„У бабинці Страшний суд висить. Там і чарівниця зі скіпцем на голові в огни стоїть, і з богача дітьки душу тягнуть. Дивишся бувало і мороз тобі по спині йде, щоб за гріхи такого терпіти не прийшлося. А нині цей образ хіба дітьом у школі показуй. Тай то ні. Бо й вони на гірше дивилися. Хібаж їх у дзвіниці живцем не палили?... Ой!"

І баба вхопилася за серце. Тінь від колиски залізла в самий кут, а бабина повисла на Христовім терновім вінку. Щось клямкою торкнуло, зимний вітер повіяв по хаті... Тихо.

Ой спи, дитя!

„Та пощо я тебе колишу, чуєш? Як на таку долю як мами твоєї, то краще не будися."

А-а, а-а, а!

„Як виростеш і жибоніти станеш, то спитаєшся мене: бабо, а де моя мамуня?

А я тебе возьму за руку та о півночі поведу над став, та покажу, де найбільша глибінь і повім: отту!... Ой!"

І баба головою вдарила до одвірка аж хата затряслася.

А-а, а-а, а!

„А як ще більше підхопишся і ще ширше очі на світ божий розплющиш, то спитаєш мене: „бабо! а де мій батько?"

Де? А хибаж їх мало перешуміло через село, як буря? Мадяри, Москалі, Ляхи... Вийди на роздорожжа та гукай. Може відозвеся".

І баба обіймила колиску руками і притулилася до неї так тісно-тісно, що баба, колиска і терновий вінок на голові Христа [illegible] одно.

Богдан Лепкий.

ВІСТИ З БРАЗИЛІЇ.

Українська часопись „Праця", що виходить в місті Прудентополіс, провінція Парана, Бразилія, Полуднева Америка, подає (у виданню з 17. марта, 1921) такі новинки з Бразилії:

ВІСТИ З КОЛЬОНІЙ.

Япо.

В кольонія Япо (5 миль від Кастро) в сім році відносини в дечім поліпшились. По 3 роках нужденних жнив, через саранчу, в сім році перший раз нарід має дещо зі зборів. Правда, нема що порівнювати Япо з другими кольоніями, бо землі тут о много підлійші, однак до часу здається наші люди будуть там. Многі хочуть вибратись і осісти на інших кольоніях.

Наших родин в Япо не богато, всего 19 родин. Тепер саме, коли о. Рафаїл ЧСВВ. звідав сю кольонію, народ через три дні не відходив з дому, де правилось богослуженнє. Нарід добрий, сердечний, свідомий. Хоч школи не можуть удержати своєї, однак свідоміші вчать тих, що мають волю вчитись. Нарід збирається що неділї й свята в приватнім домі (каплиці нема жадної), де відбувають свої обовязки духовні, читання, співи, читають часописі спільно і так після спромоги живуть зєдиненою силою.

Ґважувіра.

На доказ, що нарід може, коли тільки хоче, най послужить за примір усім місцевість Ґважувіра. В сім році 10 Українців зговорили учителя за 1000$ річно; значить, кождий платить 100$ на рік (сто мільрайсів паперових після теперішньої грошевої виміни є лише $14; се вказує, оскільки дешевше є життє в Бразилії).

Деякі родини переносяться на землі компанійські коло Трес Баррас. На кольонії отворилась нова українська торгова спілка, до якої належать Наревач і Ів. Ганчар.

Марцеліна.

В українській школі дітий 38, вчить Павло Стареправо.

На сироти в Галичині зложено: на Рейтіро 17$700; підчас свят на цвинтарі 58$500; підчас забави у Івана Барана 17$200; підчас весілля у Павла Стареправо 7$. Сі гроші вислано вже на руки митрополита Андрея Шептицького, як вказує посвідка, що її мають вже на кольонії.

Деякі купують землі в сторонах Тібажі.

В стані (стейті) Сеара впала велика сила саранчі, яка нищить все, що тільки зеленіється. Нарід боронить свою тяжку працю, але н евсилі дати собі ради з нею, а правительство не стає до помочі.

З Форталези пишуть знова, що зявились там великі громади щурів, яких винищити нарід також не всилі.

В послідних часах впали великі доіщі в Бразилії. Много шкоди наробили сі доіщі не лише в полях але і по містах.

МУРИНИ ЗАЧАРТЕРУВАЛИ СВІЙ БАНК.

З Шікаґо доносять, що там отворено перший банк, який має бути зовсім у власти Муринів. Банк має називатися Доґлас Нашенел Бенк оф Шікаґо. Банк починає бизнес зі закладовим капіталом 200,000 долярів, який має бути проданий виключно шікаґовським Муринам. Лише один білий чоловік є членом дирекції сего банку, і то лише тимчасово.

Богдан Лепкий.

ДІВЧИНА З КВІТКАМИ.

Поїзд за поїздом, поїзд за поїздом, — так ніч і день.

З зелених гір на червоні поля.

За поїздом снувався дим, повисаючи над селом, як хмара.

Діти бігали по гаях, збірали квітки й роздавали воякам.

А вояки тїшилися квітками, як діти, косичили ними шапки, ніби їхали на весілля.

І ніколи ні сині незабудьки ні червоні маки не були їм такі гарні, як нині. Нагадували минуле.

Вона прибігала перша.

Старшенька була. Вже й волося в кісочки заплітала, вже й сорочка не висіла на ній, як на дощині, а хвилювала на груди.

Прибігала перша й приносила найповнійший подолок. Здовж поїзду бігла і роздавала квітки: ще вам, ще вам, ще вам!

А сама була, як найгарнійша квітка.

Так і тепер біжить, бачите! о, о, як серна підскакує з возу до возу, ще тому, ще тому, ще тому.

Нараз поїзд рванувся, як сполоханий кінь. Зашипів, загарчав ланцюхами іпокотився, чорний, задимлений, грізний.

А на шляху — Господи! — Чи це маки, чи кров?

Де ділася дівчина з квітками?

Богдан Лепкий.

БІЛЯ ХРАМУ.

Біля дверий древнього храму сиділи старці й простягали руки: „дайте, Христа ради, дайте!"

Жадібно ловили кинений гріш і всували в заялозену торбу.

Так минали літа.

А коло них хвилею перепливали люде.

І місцеві й чужі, навіть гень ізза далекого моря, бо в храмі була чудова ікона.

Божа Мати вийшла раннім ранком на зелений моріг і побачила перші квітки, свіжі, блискучою ожемчужені росою. Головки до ніг повертали й ніби просили: „не толочте нас!" І Мати Божа простягала до них свої руки як лелії, мов-би їх до лона пригорнути хотіла, а на обличчю її зацвили ще кращі квітки, цілий квітник невідгаданих думок і почувань.

Годинами стояли чужі люде перед отсим малюнком, бо очий відірвати не могли від цеї небесної з'яви.

А старці з ранку до ночі сиділи перед порогом храму, простягаючи руку: „дайте, Христа ради, дайте!"

Образу не бачили ніколи.

Ловили конений гріш і всували в заялозену торбу.

СТРІЛЕЦЬКА ПІСНЯ.

„ЗА ЗБРУЧЕМ".

Слова Р. К. (?)

Гей та зажурились Стрільці Січовії
Як Збруч-річку проходили.
Хоч стільки народу впало за свободу
Вдержатись не було сили.
Гей та зажурились Стрільці Січовії,
Стали дрібні сльози лити:
Буде Лях проклятий сестрами орати,
Матірями волочити.
Гей та не журіться, Стрільці Січовії,
Ще живе козацька слава:
Вернуться тії Стрільці Січовії —
Задріжить тоді Варшава!

1919.

Марійка Підгірянка.

2. ДІТІРАМБ.

Моїй Україні...

Краю милійшого,ріднійшого
як Україна —
в світі нема!

Слова солодшого, звучнійшого
як Україна —
в світі нема!

Служби чеснійшої, вірнійшої
як для Вкраїни —
в світі нема!

Жертви чистійшої, святійшої,
як для Вкраїни —
в світі нема!

Богдан Лепкий.

НЕМА!

Відчинила двері, всунула голову і очима перебігла хату. Всі ми почули на собі тії очі, розширені, гарячі, питливі.

„Нема!" — сказала, зітхаючи глибоко.

„А вам кого треба?"

„Когож-би? Його, мого сина. Та його й тут нема, його ніде нема. Він дуже далеко!"

Показала рукою поза гори і остовпіла.

Хтось добув з кармана гріш і хотів подати.

Відсунула рукою.

„Не треба! Я ґаздиня. Моглаб другим дати. Гадаєте милостині прошу? — сина шукаю. Знаю, на войну поїхав, може й не верне ніколи, але в хаті не всиджу. Щось мене за руку термосить: іди, шукай! Туди бігав дрібними ногами, там з хлопцями грався, а туди, о! — до школи ходив...

Нема!"

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОДОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщенне, за більше разів дається відповідний опуст. Дворазове оголошення з 5 стрічок $1.00.